UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Consiliorvm Sive Responsorvm Avgvstini Beroii Bononien. I. C. Praestantissimi Volumen ...

Cum Summariis, & Indice rerum, ac verborum locupletissimo

Pontificij iuris, Contractuum, seu Dispositionum inter viuos materias distinctè continens

Bero, Agostino

Venetiis, 1577

Consilivm CLXI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96504

Visual Library

¶Vltimo poſito, ſed nõ cõceſſo, ꝙ d.conſ. Roma. faceret, ad fauorẽ emptoris in cauſa petitorij, ꝙ vẽdita apotheca, ſeu uẽdito cluſo apothecæ cenſeretur etiã pro eodẽ ꝑtio uenditũ ꝯclaue, ſeu taſſellũ ſuprapoſitum, ad qđ nõ poterat etiã haberi aditus ꝑ apothecã, & conſequẽter uẽditor ad illius quoq; taſſelli, & con clauis traditionẽ teneret̃, arg. l. j. cũ ibi no. & l. iulian⁹. §. exempto. ff. de actio. emp. tñ nõ facit ad cãm poſſeſ
9 ſorij, quia † vẽditor, & nõ emptor taſſellum, & cõclaue etiã poſitum ſupra apothecã uenditam dr̃ poſſidere, quãdo tẽpore uenditionis ad illud per apothecam aditus nõ habebatur, ut eſt tex. in d. l. ſi duo. §. ſed ſi cũ glo. & ibi Bar. ſed nos ſumus in cã poſſeſſorij, ut ex tenore libelli colligitur, & arg. l. ſi quis cõductionis. cũ ibi not. C. loca. & tẽpore uẽditionis nõ poterat ꝑ apothecã ad dictũ cęnaculũ, ſeu taſſellum aditus haberi, ſed ad illud habebatur aditus per domũ ipſius uenditoris nõ uenditã, ergo in hoc iudicio poſſeſſorio dẽt obtinere uẽditor, ſeu illius hæres qui ſua poſſeſſione per emptorẽ apothecæ fuit priuatus poſt emptionẽ frãgẽdo taſſellũ, ac faciẽdo hoſtiũ, per qđ aditus de apotheca ad ꝯclaue haberet̃, & ĩterponẽdo parietẽ inſcio uẽditore, eiuſq; hærede ꝑ d. l. ſi duo. §. ſed ſi cũ ibi not. & dicta Alex. in d. ꝯſ. pen. in 2. uol. ſi rectè eius verba inſpiciant̃, pro deciſione caſus nr̃i potius faciũt. Et ita ꝯcludẽdũ eẽ magis de iure exiſtimaui. Laus Deo.

S V M M AE.

1 *Verba præſentis tẽporis ſui natura ad futura nõ trahuntur in diſpoſitione hoĩs à mera voluntate vnius nõ dependẽte, ſed præſentia tantum tempore diſpoſitionis extantia comprehendit.*
2 *Apothecæ, & tabernæ appellatione quando non ſolum locus, ſed etiam negotiatio, & artificium, ac contenta in ea comprehendantur, & num. 6.*
3 *Debitorum nomina certo loco non coarctantur.*
4 *Apothecæ, & menſæ appellatione iura quoq;, hoc eſt ęs propriũ, & nomina debitorum continentur.*
5 *Calendarij legatum comprehendit non ſolum librum, ſed etiam nomina debitorum in eo deſcripta.*
7 *Cõmunis vſus loquendi etiam in contractibus attenditur, & propriè ſignificationi præfertur, attenta qualitate perſonarum, uel ſubiecta materia.*
8 *Paciſci quis in dubio cenſetur ſibi, & pro ſuo intereſſe, ac de rebus ſuis.*
9 *Poſita ſub vna eademq; determinatione debent pariformiter intelligi, quando eadem ratio concurrit.*
10 *Pactum unum dubium per aliud præcedens, & lex una dubia per aliã præcedentẽ, vel ſequentem declaratur, & nu. 15.*
11 *Argumentum, & interpretatio ab eo, quod ſolitum eſt, & uериſimile, ſumitur, & nu. 14.*
12 *Contractus unus, ſiue appoſitum in eo declaratur per alium ſimilem contractum præcedentem.*
13 *Emphyteoſis renouata ſemper in dubio intelligitur renouata ſecundum naturam primæ conceſſionis.*
16 *Qualitas adiecta uerbo debet intelligi ſecundum tẽpus verbi.*
17 *Commune quod eſt non propriè, & ſimpliciter loquendo dici proprium.*
18 *Ceſſio requiritur in tranſlatione iurium, & actionum.*
19 *Societate omnium bonorum, uel alicuius vniuerſitatis, vt capitalis apothecæ, & ſimilium contractæ, dominium rerum corporalium ipſo iure abſq; traditione, iurium verò, & actionum mediante ceſſione transfertur.*
20 *Societas non ſolum ſuper bonis, & rebus corporalibus, ſed etiam ſuper iuribus, & nominibus debitorum contrahi poteſt.*
21 *Societas non ſolum expreßè, ſed etiam tacitè, ex animo, & re ipſa, nihil dicendo de ſocietate, contrahi, ac etiam diſſolui poteſt.*
22 *Societas ex prius geſtis, & ſolitis infertur.*
23 *Societates plures diuerſarum ſpecierum in eodẽ inſtrumento contrahi poſſunt.*
24 *Lucri pars in ſocietate in dubio æqualiter, aliàs prout conuentum fuerit, diuiditur, etiã ſi inæqualitas inter ſocios conting*
25 *Verba pacti dubia uerißimiliter ſunt interpretanda.*
26 *Pactum inæqualitatem continens ſi reſpectu inæqualita ciprocum, eſt iuſtum, & validum.*
27 *De toto, & non de parte intelligitur, quando ſimpliciter facta eſt mentio.*
28 *Verbis contractus ſtandum eſt, ut comprehendant omni ex eorum generalitate comprehendere poſſunt, qua ti conueniunt.*
29 *Legem rebus ſuis quis imponere poteſt.*

EPITOME.

Pactvm in uẽditione capitalis alicui uni ex ſociis per alterũ ſocium, ꝙ exigatur inter ſe pro certis ratis, & partibus id, tigerit à debitoribus, qui extant, & reperiũ bitores apothecæ, ac etiã qui eſſe reperiun res ipſius uenditoris, de quibus debitoribus tur, & ꝙ ex actum à debitoribus ſit indiſt conuenta diuidendũ, non habita conſideratio ticipationis debitorum uſq; ad integram cre iuſlibet ſatisfactionẽ, in caſu huius conſilij

CONSILIVM CLXI.

Viso inſtrumẽto uenditionis pitali Aromatariæ inter Ioan. uenditorẽ, & magiſtrũ Nicolaum rem, cũ pacto exigẽdi, & diuidẽdi pro certis partibus, & ratis id, ꝙ exigi conting bitoribus, qui extant, & reperiuntur eſſe debit ctæ apothecę, ſeu capitalis, ac etiam qui eſſe tur debitores dicti Ioan. Dominici, prout in to prædicto continetur, & uiſis alijs capitulis instrumento, & in qbuſdã aliis inſtrumẽtis alias initæ inter præfatos ſuper dicta apotheca pitali contentis, atque expreſſis, de tribus contingit. Primum eſt, de qui bus debitoribus pactum intelligatur. Secundum eſt, utrum & participatio nominum debitorum duratur lum modo, quouſq; alterutri fuerit ſolutum, factum de eo, quod ſibi debetur, an vero do quid à debitoribus antedictis exigendum in tantum, ꝙ omne, quod ab ipſis debitoribus ad integrã totius debiti ſatisfactionẽ exig ſupra, inter præfatos Ioannem Dominicum, & ſtrum Nicolaum diuidendum. Tertium eſt, an pactum uendicet ſibi locum in iis debitis, quæ emptionem factam de dicto capitali fuerit dictæ apothecæ cum ipſo magiſtro Nicolao cta. ¶Redeo ad primum, pro cuius intelligen ſupponendum eſt, ꝙ plura genera debitoru riuntur, quę occaſione dictæ apothecæ aro contracta fuere, nam aliqua fuerunt contra pore, quo Veſpaſianus pater Ioãnis domini mine dictã artem exercebat, aliqua, quæ fu cta eo tẽpore, quo dictus Veſpaſianus ſoci dicto magiſtro Nicolao, & quodã Baptiſ aliqua, quæ fuerunt creata eo tẽpore, quo Dominicus ſocietatẽ habebat cũ dicto mag colao, & quodã Georgio, & ultimo loco qu tracta fuerũt ſub nomine ſolius Nicolai præ emptionem ab ipſo de dicto capitali factam. ¶Item præſuppono, ꝙ pactum prædictum de do exacta à debitoribus, & particip do pro ratis qbus in dicto uenditionis inſtrum to, ex parte Dominici cõprehendit illa debita, quę tẽpore ctus uenditionis, & ante ipſi Ioãni dominico tur, & ad eũ iure ꝓprio ſpectabant, ex parte uero giſtri Nicolai emptoris illa debita ſolum, quæ ratione

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ratione capitalis uenditi pertinebant, & extabant, ac reperiuntur eſſe debita tēpore, quo uenditio capitalis ſuit facta, & non illa debita, q̄ poſt uenditionē factā contracta fuerunt, ut innuunt ea uerba inſtrumēti, & qui reperiuntur, & extant nonnulli debitores dictæ apothecæ, & qui etiā fuerunt, & ſunt debitores ipſius Ioannis Dominici &c. illa .n. uerba, & quia reperiuntur, & extant, ſunt uerba p̄ſentis tēporis, & uerificātur in debitorum, qui tēpore uenditionis erāt debitores, non autem in illis, qui poſtea in futurū debitores in dicta apotheca creati fuerunt, dū ipſe magiſter Nicolaus poſtea ſuo nomine, & tanquam dominus apothecæ dictū capitale exercuit. Nam † uerba præſentis tēporis ſui natura ad futurū non trahuntur, ut in l. ſi. ff. de libera. lega. & l. ſi ita. ff. de auro, & argen. lega. ubi Bar. dicit, q̧ quādo ſumus in diſpoſitione hominis, quæ à mera unius uoluntate nō dependet, ſi de magno p̄iudicio agatur, tunc uerbū præſentis tēporis, dūmodo non ſit uerbū ſolet, ad futura non trahitur, ſed ſolum cōprehendit præſentia, q̄ tempore diſpoſitionis extabant, & dicit Bald. in l. ſi. C. de codicillis. in 4. col. q̧ tēpus præſens ſignificat actū in præſenti, p̄teritū uero actum receſſiſſe à tempore præſenti, & futurū ſignificat actum acceſſurū tēpori. Verba autem, quæ referūtur ad debita Ioannis Dominici, ſunt uerba præteriti temporis, ac ēt præſentis, ut ibi & qui ēt fuerunt, & ſunt debitores ipſius Ioannis Dominici, de quorum natura etiā cōprehendantur debitores Ioannis Dominici, qui ante contractum uenditionis, & tempore uenditionis erant illius debitores, ut in iuribus allegatis, maxime in d. l. ſi. ff. de libera. lega. & per Bar. in l. talis ſcriptura in §. ſi. col. 1. in 2. oppoſ. ff. de lega. 1. in l. melius. ff. de alimen. & ciba. lega. & in l. ſi ita ſcripſiſſet. ff. de lega. 2. per illum tex. qui optimè probat. Sub hoc ergo pacto ſolum continebuntur debitores illi, qui fuerunt, & erant debitores Ioannis Dominici ante tēpus, & tempore contractę uenditionis dicti capitalis, & qui erant ēt debitores apothecæ, hoc eſt capitalis uenditi tempore, quo uenditio facta fuit. Et quāuis ſub d. pacto cōprehendantur debitores, qui dictę apothecæ debitores extant, ac reperiuntur, tamen debet intelligi de debitoribus ipſius capitalis uēditi, ſeu qui pro capitali uendito cōtinentur, qm̄ † licet apotheca latine dicatur cella uinaria, & ſic locus, in quo eſculenta, & poculenta, ſeu uina ſeruantur, & reconduntur, atq; uenduntur, ut habetur in l. 1. C. de verbo. ſig. uulgo autem generaliter capiatur pro quacunq; officina, & taberna, in qua merces uenduntur, & negotiationes exercentur iuxta l. inſtructam. ff. de verb. ſig. & in l. hæres abſens. §. at ſi quis. ff. de iudi. & arg. l. qui tabernas. ff. de contrahen. emp. & l. tabernæ. ff. de fundo inſtructo. tamen quandoque, & plerumq; appellatione apothecæ continetur negotiatio, & artificium, ſeu exercitiū, quod in apotheca exercetur, qn̄ ſimpliciter in diſpoſitione hominis, ut contractibus, uel ultimis uoluntatibus uēditur, aut legatur apotheca, nam ſi ex uerbis contrahentium, ſeu teſtatoris relinquentis, & eius, cui relinquitur, præſumi poſſit, q̧ uoluerint appellatione apothecæ cōprehendere contentum pro continente, hoc eſt id, quod in apotheca, uel ratione apothecæ uenire, & contineri poterat, ut quando ſimpliciter dictum fuiſſet, uendo apothecā, & erat perſonæ ſolitæ exercitium aliquod in aliqua apotheca exercere, tunc cenſentur uendita ea, quę in loco apothecæ continebantur, ſicut legando bibliothecam, uel dactilothecam ſimpliciter ratione perſonarum, uel ſubiectæ materiæ dicuntur etiam legati libri, ſeu anuli ex qualitate perſonarum, quibus relinquitur, ſeu inter quos contrahitur. l. librorum. §. ſed ſi bibliothecam. ibiq; Bart. expreſsè. ff. de lega. 3. & id,

quod ibi de bibliotheca dicitur, procedit ēt in apothe
ca per Alex. ibi in apoſtil. ſed in caſu noſtro factū fuit
pactum de debitoribus apothecæ, quod pactū nō po-
teſt intelligi de loco, quia ſubiecta materia non pati-
3 tur, qm̄ † nomina debitorū certo loco non coarctan-
tur. l. à diuo pio. §. in uenditione. ff. de re iudi. l. quā tu
beronis. §. penult. ff. de peculio. glo. in l. mouentiū. &
ibi Bar. ff. de verb. ſig. Specul. in tit. de fructibus. & in-
tereſ. in §. 1. verſi. ſecundo quæritur. & Bart. in l. 1. C. ſi
aduer. trāſac. & loca nō poſſunt dici creditores reſpe-
ctu debitorū, quia creditores dicuntur, qui fidē alie-
nā ſequūtur, & quibus obligatio, & actio acquiritur,
ut in l. 1. cū ibi not. ff. ſi cer. peta. cum ſimil. ergo non
poſſunt illa uerba debitores dictæ apothecæ intelligi
de debitoribus loci apothecę, ſed de illis, qui continē
tur in traſſico, ſeu exercitio, quod in illo loco apothe
cæ fiebat, & conſequenter de debitoribus capitalis,
hoc eſt, qui in capitali uendito continebātur, tū pro-
pter uerba adiecta, tum propter qualitatē perſonarū,
inter quas huiuſmodi uerba fuerunt prolata, uideli-
cet inter eos, qui prius ſocii fuerant, & ſocietatem in
exercitio aromatarię ꝯxerant, & inter quos poſtea cō
tractus uenditionis capitalis dictę aromatarię cele-
bratus fuit per ea, quæ habentur per Bart. in d. l. libro-
4 rum. Nec † eſt inconueniens, q̧ ſub nomine apothe-
cæ cōprehendantur iura, hoc eſt æs proprium, & ſic
nomina debitorum, ſicut menſę appellatione, ut in l.
5 cum pater. §. menſæ. ff. de lega. 2. & † ſicut ēt dicuntur
debitores Kalendarii, hoc eſt qui in Kalendario de-
ſcripti ſunt, & continentur, & ideò legato Kalēdario
continentur non ſolum liber, ſed ēt nomina debito-
rum, quæ in illo deſcripta reperiuntur. l. qui filium. &
6 ibi glo. & Bart. & l. p̄diis. §. pater. ff. de leg. 3. & † Bart.
in d. §. menſę. unū optimè ad caſum noſtrum faciens
notabiliter dicit, q̧ & ſi taberna, ſiue apotheca nomē
loci eſſe dicatur, tamen in uſu eſt, ut qn̄ uolumus cō-
prehendere negotiationē, ſeu exercitium, aut artifi-
ciū aliquod, dicamus, talis eſt bona taberna, ſeu apo-
theca, & titius habet bonam apothecam, ſiue taber-
7 nam. † Qui communis uſus etiam in contractibus
eſt attendendus, & proprię ſignificationi pręfertur,
attenta perſonarum qualitate, ſeu ſubiecta materia,
uel quando ex uerbis aliis hoc poſſet inferri, argum.
d. l. liberorum. §. quod tamen Caſſius. iunctis ijs, quæ
habentur in d. §. ſiquis bibliothecam. ff. de leg. 3. & fa-
ciunt ea, quę habentur per Bart. in l. omnes populi. ff.
de iuſti. & iure. & latè per Abb. & alios in c. 1. circa ſi.
de iudi. & Imol. in c. inter corporalia. §. ſed neque. de
tranſla. pręla. Fulgo. & Roma. in l. qui ante Kalendas.
ff. de verb. oblig. expreſsè uolunt, q̧ etiam in contra-
ctibus cōmunis uſus loquendi attendi debeat, & uer
borum proprietati præferatur, ueluti ēt plenè habe-
tur per Felin. in prohem. decretalium. in 4. col. ¶ Pręterea ipſi contrahentes faciendo pactum ſuper exa-
ctione debitorū, qui mutui, ſeu reciproci debitores
erant, debet intelligi de illis debitoribus, qui ambo-
rū ipſorum paciſcentium, & contrahentium mutui
8 debitores erant, nam † in dubio quis cenſetur ſibi, &
pro ſuo intereſſe, ac de rebus ſuis paciſci, argumento
not. in l. ſi tibi decem. §. ſi pactus. ff. de pactis. & l. ſtipu
latio iſta. §. alteri. ff. de uerb. oblig. unuſquiſque ergo
dicetur feciſſe pactum de ſuis debitoribus, qui erant
amborum debitores nō ſimpliciter, ſed ratione apo-
thecę, & exercitii aromatarię, & de iis, qui in libris ra-
tionū dictę apothecę deſcripti erant. Quod apparet
primo ex illis uerbis, & quia reperiuntur, & extāt nō-
nulli debitores dictę apothecę, ſecūdo ex deputatio-
ne exactoris, & conſtitutione mercedis illi de cōmu-
ni ſoluendę, ac ex relatione, & ceſſione librorū factis
per Ioānem Dominicū ipſi Nicolao ad effectum, vt
poſſet

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

poſſet exigere, & exigi facere à debitoribus cõmunis
ſocietatis prius inter eos ꝯ̃ctæ, nec non hoc colligit
ex participatione exactorum. Quod ẽt ſuadetur, nã
ex parte Nicolai fuit conuentum de debitoribus apo
thecæ, non autem de ſuis propriis, qui ex aliis cauſis,
quã ratione apothecæ, uel ſocietatis ſibi tenebantur,
ut ex uerbis pacti apparet ibi, nonnulli debitores di-
ctæ apothecę. Similiter ergo dicendum eſt, ut ex par-
te ipſius Ioannis Dominici dicatur fuiſſe factũ pactũ
non de debitoribus aliis, ſed ſolũ de ijs, qui prius fue-
rant debitores ipſius ratione, & occaſione artis, ſeu
9 exercitij apothecæ aromatarię, † qm̃ cum hęc omnia
ſub una, eademq; determinatione ponantur, debent
pariformiter intelligi, non aũt difformiter, cũ in eis
eadem ratio, non aũt diuerſa concurrat, arg. l. nã hoc
iure. §. 1. ff. de vulg. & pupil. ibiq; Bar. & l. quamuis. C.
de impub. & aliis ſubſtit. cũ ſimil. ¶ Cõprobatur hæc
intelligentia ex ſimili pacto, quod inter eoſdẽ con-
trahentes antea factũ fuit in inſtrumento ſocietatis
inter eos celebratæ ſuper diuiſione, ac participatione
eorũ, quæ à debitoribus exigerentur, in quo fuerunt
appoſita hæc uerba, & quia ipſe Ioan. dominicus ha-
buit, & habet quamplures debitores occaſione dictæ
artis creatos pro debitoribus ante diem ꝯ̃ctæ ſocieta
tis, qui ẽt reperiuntur debitores dictæ ſocietatis, & in
futurum &c. Nã hoc pactũ ſolũ ad debitores utriuſq;
extẽditur, qui eſſent debitores occaſione artis, & exer
citii apothecæ, & ſocietatis aromatarię, & nõ ad eos,
qui ex alia cauſa eſſent eorũ debitores. Ergo ſimiliter
debet intelligi pactum appoſitũ in inſtrumento uen-
ditionis dicti capitalis, qm̃ cum huiuſmodi pacta fue
rint in diuerſis cõtractibus ſuper eadẽ materia, & in-
ter eaſdem perſonas ꝯ̃cta, & inita, ac eadẽ ratio, quæ
participationẽ, & ſocietatẽ induxit circa exactionẽ
debitorũ in primo ſocietatis contractu, potuerit etiã
introducere participationem, & ſocietatẽ ſuper exa-
ctione debitorum in ꝯ̃ctu ſocietatis uenditionis, ſe-
10 quitur, † ꝓ hoc ultimum pactũ factum in ꝯ̃ctu uendi-
tionis, quod eſt dubium, debet, & poteſt declarari, ac
interpretari per primum pactum in contractu ſocie-
tatis factum, quod eſt clarum, argumento l. ſi ſeruus
plurium. in fi. ff. de lega. 1. & una lex dubia declaratur
per aliam præcedentem, uel ſequentem, ut habetur
in l. ſciendum. in princ. per glo. ff. qui ſatiſda. cogan. l.
non eſt nouum. cum duabus ſequentibus. ff. de legi-
bus. & faciunt not. per Bar. in l. omnes populi. ff. de iu
11 ſti. & iure. Item † ſumitur argumentum, & interpreta
tio ab eo, quod ſolitum eſt fieri, arg. l. quod ſi nolit. §.
qui aſſidua. ff. de ædil. edic. l. ſi de interpretatione. cũ
12 ſequen. ff. de legibus. Item † unus ꝯ̃ctus, ſeu id, quod
eſt in uno ꝯ̃ctu appoſitum, declaratur per alium ſimi
13 lem ꝯ̃ctum præcedentem. Et ideò † emphyteoſis re-
nouata ſemper in dubio intelligitur renouata ſecun-
dum naturam primæ conceſſionis, ut habetur in l. ſi
mihi, & Titio. ff. de verb. oblig. per Bar. Alex. & alios,
& per Bal. in l. unica. in 11. q. col. penul. C. quando nõ
peten. par. & per Alex. in conſi. 88. volum. 4. ¶ Rurſus
14 † hoc ſuadetur, arguendo à ueriſimili, & ab eo, quod
fieri ſolitum eſt, ad tradita per Bal. in l. conuenticulã.
col. 4. C. de epiſco. & cleri. clemen. exiui. §. deinde. &
ibi Cardi. & in §. rurſus. de verb. ſig. cum ſimil. Sed prę
fati contrahentes propter cõmune bonum in cõtra-
ctu ſocietatis prius inter eos factæ contraxerunt quã-
dam ſocietatẽ ſuper exactione, & participatione eo-
rum, quę exigentur ab illis, qui ſunt debitores ambo-
rum, occaſione artis, & apothecæ aromatariæ tantũ,
& finita ſocietate ſuper arte aromatariæ cum nondũ
pactum ſocietatis contractæ ſuper exactione debito-
rũ nullum, uel minimũ fuiſſet ſortitũ effectũ, poſtea
ꝯ̃hendo uenditionẽ dicti capitalis, ueriſimile eſt, ꝓ
ipſi uoluerint repetere illud idem pactũ ſuper [illegible]
ne, & participatione debitorum ob ipſorum [illegible]
15 tẽ. Et † ideò ultimum pactum dubium eſt in[illegible]
dum, & intelligendũ ſecũdum primum in [illegible]
ſecundo loco factũ eſt dubium, non aũt in [illegible]
eſt certum, arg. l. continuus. §. cum ita. ff. de [illegible]
¶ Et ex prędictis infero ad deciſionẽ primi [illegible]
dubii, ꝓ omne id, quod fuit exactum, & in[illegible]
getur ab illis debitoribus, qui fuerunt [illegible]
Dominici debitores tam ante ꝯ̃ctam ven[illegible]
tempore uenditionis dicti capitalis occ[illegible]
rum apothecæ aromatariæ quomodoc[illegible]
ſent ſui debitores iure hæreditatis pater[illegible]
ius ſocietatis ꝯ̃ctæ ſuper traffico, & exerc[illegible]
tis, ſiue ſub ſuo nomine proprio tantum [illegible]
cto exercitio contracta fuiſſent, item qu[illegible]
ctum fuit, & exigetur à debitoribus, qui o[illegible]
ctę artis, ſeu exercitii aromatariæ teneban[illegible]
gati erant ipſi Nicolao eo tẽpore, quo uen[illegible]
capitalis inter eum, & Ioan. Dominicum [illegible]
fuit, diuidendum eſt inter ipſos eo modo, & [illegible]
tis, de quibus in dicto pacto, dummodo id, [illegible]
exactum, aut de cætero exigetur, fuerit exa[illegible]
debitoribus, qui eſſent debitores amboru[illegible]
uerſis cauſis dependentibus tñ à præfato [illegible]
ctæ artis. Sed pro parte Nicolai in effectu [illegible]
duntur dũtaxat illi debitores, ſeu nomina [illegible]
bitorum, qui ad eum ſpectabant occaſione [illegible]
per ipſum empti, non aũt illa debitorũ nom[illegible]
poſt emptionẽ capitalis fuerunt ſub propr[illegible]
mine creata, nam quoad illa nõ eſt uerum [illegible]
eſſent debita, ſeu debitores, qui extarent, [illegible]
tur debitores dictæ apothecæ tempore, [illegible]
prædictum fuit ipſi uenditũ, prout necce[illegible]
ueluti ex uerbis dicti pacti continetur, [illegible]
ba prçſentis tẽporis, & ſolum tẽpus ꝯ̃ctæ [illegible]
reſpiciunt, non autem tẽpus poſt. Nec con[illegible]
ẽt alia nomina debitorũ, quę fortè ad eum [illegible]
aliter, quam occaſione dictę apothecę, [illegible]
lucrorum, uel alicuius ſocietatis aliàs per [illegible]
ctę, qm̃ quoad hęc nõ eſt uerum dicere, [illegible]
bita dictę apothecę, ſed ſunt illius propri[illegible]
bent intelligi ſolum de illis debitoribus, [illegible]
bitores apothecæ, ſeu traffici uenditi tẽp[illegible]
16 ditionis, nam † qualitas adiecta uerbo de[illegible]
tempus uerbi intelligi. d. l. ſi. ff. de libera [illegible]
ff. de milit. teſta. l. in delictis. §. ſi extraneus. [illegible]
xan. ff. de noxalibus. cum ſimil. ¶ Nec obſtat [illegible]
dictis id, quod habetur in inſtrumento con[illegible]
ſocietate inter dictos Ioan. Dominicum, & N[illegible]
ꝯ̃cta in illo verſi. item declararunt, ꝓ libri [illegible]
debitorum, & creditorum &c. quoniam pr[illegible]
poteſt, ꝓ quatenus ibi dicta prædictæ diuiſi[illegible]
ticipationi aduerſarentur, uidetur ab illis re[illegible]
pactum de diuidendo in inſtrumento uend[illegible]
poſitum, cui tanquam nouiſſimo, & ultimo [illegible]
eſt. l. pacta nouiſſima. C. de pactis. Præte[illegible]
in dicto contractu ſocietatis fuit conuen[illegible]
net in uiridi obſeruantia reſpectu propri[illegible]
rum, de quibus ibi, nec non reſpectu illor[illegible]
rum, qui in dictis libris deſcripti eſſent, ſed [illegible]
rirentur eſſe debitores apothecæ, & ſocietatis [illegible]
lis aromatariæ uenditi Nicolao, quia tales de[illegible]
remanent debitores ſolum Ioan. Dominici, & [illegible]
exactio ſub dicto pacto de exigendis, & diui[illegible]
ditoribus non cõprehenditur, cũ illi non dic[illegible]
reperiantur eſſe debitores etiam apothecæ, [illegible]
talis prædicti, & conſequenter Nicolai. ¶ Nõ [illegible]
etiam prędictis id, quod deſcriptum eſt in [illegible]
ſtrumento uenditionis capitalis poſt pactum [illegible]

rium immediatè ibi, & ut poſſit, & ualeat ipſe Nicolaus exigere à debitoribus creatis poſt contractã dictam ſocietatem, & ad cõputum dictæ ſocietatis &c. ubi Ioannes Dominicus dicto Nicolao ad effectũ, ut à dictis debitoribus, & ad computum dictæ ſocietatis poſſet exigere, dimiſit, & relaxauit omnes libros dictæ ſocietatis, cuius capitale ipſi uenditum fuit, cedẽdo illi iura, & actiones actiuè, & paſſiuè dictæ ſocietatis in dictis libris cõprehenſa ꝓ debitis tꝑe dictæ ſocietatis cõtactis: ex quo inferri uidebatur, ꝙ nomina debitorũ dictæ ſocietatis, cuius capitale uẽditũ fuit ad ſolũ Nicolaũ ſpectarẽt, ac ſpectare deberẽt, & illa nomina exacta aliter nõ eſſent diuidenda: quia reſpondetur, ꝙ illa, quæ habentur in d. uerſi. & ut poſſit &c. fuerunt conuenta, & cõceſſa primo ad effectũ, & finem, ut dictus Nicolaus poſſet eius nomine inſolidũ exigere debita dictæ ſocietatis, & uti iuribus ceſſis, quod quidem facere non potuiſſet, niſi illa ſibi ceſſa fuiſſent, cum prius eſſent inter ipſos ſocios communia, nam † propriè, & ſimpliciter loquendo, qđ cõe ẽ, non poteſt proprium dici, ut dicunt docto. in l. ſerui electione in fi. ff. de lega. 1. & l. ſabinus. ff. commun. ꝓdio. cum ſimilibus: & † ſine ceſſione iura, & actiones non tranſeunt, nam quod operatur traditio in corporalibus, operatur ceſſio in iuribus incorporalibus. l. 3. in prin. & ibi glo. ff. pro ſocio, & dicit Bar. ibi, difficilius à nobis ſeparari iura, & actiones, quã res corporales. l. quero ergo caſus. ff. de peculio: & ideò † quando fuit contracta ſocietas omnium bonorũ, uel alicuius negotiationis, ut capitalis apothecæ, uel alterius ſimilis, tranſit dominiũ rerũ corporaliũ ipſo iure abſq; traditione, iuriũ uero, & actionũ mediante ceſſione ut in d. l. 1. in fi. cũ ſeq. ff. pro ſocio. Præterea cum hi eſſent communes ſocietatis, & Ioannes Dominicus illius capitale uendiderit, dubiũ oriri fortè potuiſſet, an intelligerentur cõprehenſi libri nomina debitorum in eis deſcripta. Et propterea hoc fuit declaratum in d. uerſi. dictum, ut libri tales deberent ad Nicolai pertinere, nec non poſſet debita in dictis libris deſcripta exigere: ſi tamen eſſent debita, ſeu nomina debitorum, qui etiam reperirentur eſſe debitores Ioãnis Dominici, ſub pacto diuiſorio, de quo ſupra immediatè, debent intelligi cõprehenſa, qm̃ ea, quæ in illis uerbis continentur, & ut poſſit, & ualeat &c. dicũtur referri ad declarationem, non autem ad derogationem proximè præcedentium, quia nõ eſt dicẽdũ, quod contrahentes uoluerint ſe incontinenti corrigere. l. ſi ad ea. ff. de condit. & demon. & prout etiã infra ex uerbis dicti inſtrumenti: ſed nomina illorũ debitorum, qui non eſſent etiam debitores Ioannis Dominici, ipſe Nicolaus poterit inſolidum, & ad ſui totalem utilitatem ratione ceſſionis ſibi factæ exigere: & ſic reſpectiuè loquendo uerũ erit dicere, quòd Nicolaus ratione relaxationis librorũ, & iurium ceſſorum poſſit exigere à debitoribus creatis poſt contractã ſocietatẽ ad computum dictæ ſocietatis, uidelicet pro parte, de qua in pacto diuiſorio, ab illis debitoribus, qui erant debitores ſocietatis, ac ẽt ipſius Ioãnis Dominici, ſed in ſolidũ ad utilitatẽ, & cõputũ ſocietatis, & ſic ad eius ſolius utilitatẽ ab illis debitoribus, qui ſolius ſocietates debitores reperientur. Hæc eſt intelligentia illorũ uerborũ poſitorũ ĩ dicto uerſi. & ut poſſit, & ualeat &c. cui uerba, & mẽs cõtrahentiũ conueniunt, & propterea illi ſtandũ eſt. c. intelligẽtia & c. propterea. de uerb. ſignifi. & hæc quoad primum, & tertium dubium, qđ eſt ultimum ſufficiant.

¶ Quoad ſecundum dubitationem, in qua maior uidetur difficultas conſiſtere, abſque argumentorũ ordine concludo, ꝙ uirtute pacti diuiſorij nominum debitorũ in contractu uenditionis appoſiti, ꝯcta dr̃
quædam ſocietas ſuper exactione debitorũ, qui erãt
obligati tàm ipſi Nicolao, ut ſupra, occaſione capita
lis ab eo empti, quàm ẽt ipſi Ioãni Dominico de om-
ni eo, & toto quod fuerit à dictis debitoribus exactũ,
ut illud ſit eo modo, & pro ratis, de qbus in dicto pa-
cto, diuidendũ non habita conſideratione, utrũ uni,
ſeu alteri fuerit integraliter ſatisfactũ, nec ne de eo,
quod ſibi debebatur, ſed omne id totũ, quod fuit exa-
ctum, ſeu in futurũ à dictis communibus debitoribus
exigetur, ſit indiſtinctè, & ſimpliciter diuidendum,
prout in dicto pacto, & prout etiam fuerat ſimiliter
conuentum in contractu ſocietatis, in quo inter alia
fuerat cõtracta ſocietas ſuper huiuſmodi exactione,
20 & diuiſione debitorũ, nam † ſocietas non ſolum con
trahi poteſt ſuper bonis, & rebus corporalibus, ſed ẽt
ſuper iuribus, & nominibus debitorum, ut in l. 3. ĩ prĩ.
21 & l. coiri. ff. pro ſocio. & † non ſolum dicitur contra-
hi ſocietas expreſsè uerbis ſpecificis, & expreſſis, ſed
etiam uerbis tacitis, & quandoque re ipſa, quãuis ni-
hil de ſocietate dicat̃, ſicut etiã tacitè ſocietas diſſol-
ui poteſt. l. ſocietatẽ, & ibi Bar. ff. pro ſocio cũ l. uerũ
22 in fi. eodẽ tit. nã † ex animo, qui ex qualitate ꝑſonarũ,
& negotiorum colligitur, item ex prius geſtis, & ſoli
tis infertur ſocietas. l. ſi margaritã. cum glo. & l. cum
duobus. aliàs eſt. l. ſi fratres in prin. & in §. ſi inter fra-
23 tres. ff. eodem titu. Item † in eodem inſtrumento plu
res poſſunt contrahi ſocietates diuerſarũ ſpẽrum. d. l.
24 ſi fratres. §. ſi plures. Item † quando lucrorũ partes in
ſocietate nõ ſunt dictæ, nec eſt exꝑ̃ſſum, qualiter ſit
facienda diuiſio, licet in dubio intelligeretur actũ, ꝙ
æqualiter diuidantur. §. & quidem cum. §. ſequen. In
ſtit. de ſocie. & l. ſi non fuerint. ff. eodẽ. tamen poteſt
conueniri, ut unus plus, & alter minus in ſocietate ap
ponat, item ut unus maiorẽ, & alter minorem partẽ
percipiat, & prout conuentum fuerit circa partes di-
uidendas, id erit ſeruandum, quamuis ex hoc inæqua
litas inter ſocios contingere poſſet, & ꝙ alter ĩ plus,
quam alius grauaretur. §. de illa inſtitu. de ſocie. & d.
l. ſi non fuerint. & maximè quando unus plus operæ
contulerit, uel cuiuſcunque alterius rei cauſa, ut ibi.
Sed nulli dubiũ eſt, ꝙ Nicolaus dici poteſt plus con-
tuliſſe ſi non pecuniæ, uel operæ, ſaltem alterius rei
cã, ergo non eſt inconueniens, ꝙ etiam plus conſeq
poſſit debitoribus exigendis, quam ſibi deberetur; nã
nomina debitorũ Ioannis Dominici erãt deterioris
cõditionis, qa inueterata, quã eſſent nomina debito
rũ ipſius Nicolai ex pacto cõicanda, quæ noua erãt,
& recẽtiora, & magis intereat Ioãnis Dñici huiuſmo
di exactionem, & diuiſionem debitorũ ſic fieri, ut cõ
uentũ fuit quã ipſius Nicolai, cũ debitores Ioãnis Do
minici, qui etiam erant ipſius Nicolai debitores ratio
ne capitalis ſibi uenditi, non eſſent ita exigibiles tàm
ratione facultatum, quàm etiam ratione temporis, &
præſcriptionis, quæ ab illis fortè opponi poterat. Præ
terea ſic facilius poterat Ioanni Dominico ſatisfieri
de eo, quod ſibi debebat̃, quã ſi exactio ad ipſum abſ-
que illo pacto ſpectaſſet, nam ij, qui erant debitores
Ioannis Dominici ratione dictę apothecę, & qui met
debitores erant ipſius Nicolai occaſione capitalis ſi-
bi uenditi, ueriſimiliter erãt res, & bona ex dicta apo-
theca aromatariæ recepturi, ꝓut ſoliti erant, & ſic de-
bitũ ſuum augerent: & ſoluẽdo aliquid ipſi Nicolao,
id uirtute pacti ꝑ̃dicti eſt dicendũ, ſicut in dicto pacto
cõtinet̃. Quo fit, ut ſuper exigẽdis debitoribus pro di-
uiſo cõibus potuerit fieri illud pactũ de diuidẽdo inæ
qualiter per ea, quæ uoluit gl. in l. ueteribus. ff. de pac.
25 dicens, † ꝙ quando uerba propter eorũ generalitatẽ
ſunt dubia, & ad fauorem utriuſq; partis, & reciprocè
pñt interꝑ̃tari, tũc ĩterꝑ̃tatio ꝗ̃ uerìſimilis fieri dẽt. Sed
intelligentia ſupradicta eſt uerìſimilis, ut ſ̃. ergo &c.

Rurſus

Rurſus dico not. per illam gl. procedere, quando ver
ba eſſent dubia, ut ibi, at in caſu noſtro ſunt clara, ue
luti etiam infra dicetur, ergo ſtandum eſt uerbis, nec
alia debet fieri interpretatio. l. ille. aut ille. ff. de lega.
26 3. cum ibi nota. ¶ Præterea † illud pactum de diui-
dendo inæqualiter id, quod à debitoribus pro diui-
ſo communibus exigetur, fuit reciprocum reſpe-
ctu inæqualitatis, & oneris, & ſic æquale, ut ex uer-
bis dicti inſtrumenti apparet, ergo iuſtum, & uali-
dum eſt, argum. l. de fideicommiſſo. cum ibi not.
C. de tranſac. & eorum, quæ uolunt Bartol. in l. qui
Romæ. §. duo fratres. in fi. 2. q. ff. de uerbo. obligat.
& ideò concludendum eſt, quòd omne id, quod fuit
exactum, & in futurum exigetur à dictis debitoribus
communibus pro diuiſo, eſt ſimpliciter, & indiſtin-
ctè diuidendum, prout in dicto pacto, non habita
conſideratione, utrum uni fuerit integraliter de ſuo
debito ſatisfactum, nec ne, & utrum locus ſit partici
pationi, donec alterutri fuerit de ſuo debito ſatisfa-
27 ctum, an non, quia † illa verba pacti ibi cōuenerunt,
quòd de eo, quod exigi contigerit à debitoribus ante
dictis, debeat diuidi &c. ex quo ſimpliciter, & indefi
nitè ſunt poſita, debent intelligi de omni, & toto, qđ
exigetur, & non reſtrictiuè, ut ſupra, arg. eorum, quæ
habētur per Bar. in l. ſi in rem. ff. de rei uen. ubi ſi quis
rem ſimpliciter petat, cēſetur totam, & non partem
petiiſſe, & faciunt ea, quæ habētur per Bar. in l. de pu-
pillo. §. qui nunciat. ff. de no. ope. nunc. & facit tex. in
l. legatis uxori. ff. de leg. 2. ubi ſub legato eorum,
quæ cauſa uxoris parata ſunt, ueniunt, quæ ſimplici-
ter ſunt in totum parata cauſa uxoris, & non quæ tan
tum pro parte, & cōi nomine. l. hoc legatum. ff. de le-
ga. 3. l. titia. cum teſtamento. §. 1. ibiq; Bal. ff. de lega.
2. optimus tex. in l. librorum. §. ſi cui. ff. de lega. 3. l. ſi
defenſor. §. qui interrogatus. ff. de interroga. actio. &
l. ſi quis. cum totum. ff. de excep. rei iudi. ¶ Vltimo ſi
contrahentes uoluiſſent participationem debitorū
fieri ſolum uſque ad integram crediti cuiuſlibet ſatis
factionem, profectò hoc dicere potuiſſent, atque di-
xiſſent, ſi uoluiſſent, & ideò cum hoc non fecerint,
ſtandum eſt verbis ſimpliciter, & indiſtinctè poſitis,
argum. l. quicquid aſtringendæ. ff. de uerb. oblig. c. cū
dilecti. de donat. c. ad audiētiam. de decimis. l. vnica.
§. ſin autem ad deficientibus. C. de cadu. tollen. & l. ſi
28 ſeruum. §. non dixit prætor. ff. de iudi. cum † ergo ge
neraliter, & indiſtictè ipſi fuerint in illo pacto loquu
ti, mens eorum fuit contrahere ſocietatē ſuper debi-
toribus pro diuiſo communibus de eo, qđ fuerit exa-
ctum, ut illud totum ſit proportionabiliter diuiden-
dum, ut in ipſo pacto cōtinetur. Et huic menti uerba
contractus, ac inſtrumenti conueniunt, ideò ſtandū
eſt uerbis, ut comprehendant omne id, quod ex ipſo
rum generalitate comprehendere poſſunt, argumen
to l. 4. §. toties. ff. de damno infecto. & l. ita autem. ff.
29 de admin. tuto. Et † hanc legem contrahentes po-
tuerunt rebus eorum imponere. l. in re mandata. C.
manda. & l. quoties. C. de donat. quæ ſub modo, ibiq;
ſcriben. Item contractus legem ex conuentione par-
tium accipiunt. l. contractus. ff. de regu. iuris. d. l. ſi nō
fuerint. & d. §. de illa. Cætera ad fauorem dicti Nico
lai Clariſſimi arbitri ſuppleant. Laus Deo.

S V M M AE.

1 *Litis conteſtatio inducitur, & initium iudicio datur ex ſola nar-*
ratione facti, & reſponſione aduerſarij negantis narrata, pro-
ut narrantur, etiam abſque eo, quod concluſio in libello facta
fuerit, & numero 3.
2 *Idem ex narratione facti, & concluſione ipſius actoris, & ex op-*
poſitione exceptionis peremptoriæ facta per reum abſque expreſ
ſione illorum verborū nego narrata, prout narrantur, & nu. 3.
4 *Clauſula, peto ius, & iuſtitiā miniſtrari omni meliori modo &c.*
cuius ſit virtutis, & naturæ.
5 *Pactum ſimpliciter probibitiuum alienationis an ...*
eo dominij translatio impediatur remiſſiuè.
6 *Quid ſi eſſet factum pactum de non alienando ali...*
7 *Et ad hoc, vt pactum huiuſmodi valeat, & domi...*
impediat, per quæ uerba factum eſſe requiratur.
8 *Iuramentum ſuper alienationis prohibitione app...*
quando alienationem, ac dominij trnaslationem ...
9 *Alienatio facta etiam cum iuramento contra iura...*
præſtitum de nō aliēnādo an, & quando ualeat, ...

EPITOME.

PACTVM in emptione rei à me emptæ ...
tori ex conuentione retrouendendæ ſi ...
to hoc modo fiat, ꝙ tu mihi promittas re...
nare, uel in alium aliquo titulo non tra...
quandocunque eam alienare uolueris, te...
illam pro pretio æſtimando alienare, & ...
ret te ad aliquem actum alienationis, uen...
alterius tituli deuenire, tunc eo ipſo res ad...
tatur, & in illum caſum conſtituis te meo no...
poſſidere, & cōtractus ſit caſſus, nullus, & irri...
miſſio de non alienando ualet, & dominij tra...
nem impedit ita, quòd ſi tu ad actum aliena...
uenias, dominium mihi dicatur acquiſitum...
tem in illum, cui res fuit alienata, tranſla...
ſi poſtea ſimpliciter abſque reſeruatione, ...
ne alicuius iuris mihi ex pacto prædicto ...
nando acquiſiti rem tibi retrouendiderim.

CONSILIVM CLXII.

IN quæſtione, quæ vertitur inter ſer Do...
nicum agentem ex una, & Ottolinum ...
defendētem ex alia, quæritur, ... par
tes domini iudicare debentis. ...
ciſione, uiſis allegationibus utriuſq; partis ...
& conſidreato toto proceſſu cauſæ, præmi...
petitionis, ſeu inſtātiæ dicti ſer Dominici, ...
narrat ſe emiſſe domum ab Ottolino cū pacto ...
de retrouendendo illam ipſi Ottolino, ac etiam ...
pacto iuramento firmato, quòd ſi aliquo unquam ...
pore Ottolinus uellet dictā domum uēdere ...
& obligatus eſſet eā dictos ſer Dominico uēdere ...
ta æſtimationē per duos bonos uiros cōmuniter eli-
gendos faciendam, ut in inſtrumēto uenditionis cō
tinetur: & quòd ad aures ipſius ſer Dominici ...
quod Ottolinus dictam domum Ioanni eius fra...
alienauit: quam alienationem facere non potuit ...
tibus pactis, & conuentis inter eos, & aliis con...
in dicto inſtrumento, ad quod relatio habeatur ...
quantum opus ſit, quod uerbo produxit. Vnde ...
ſer Dominicus obtulit ſeparatum exburſa...
Ottolino precium liquidandum per bonos ...
muniter eligendos, & unum bonum uirum ...
& quòd Ottolinus alterum eligat ad effectum ...
miſſorum, & pro parte æſtimi, & precij præ...
ctus ſer Dominicus exburſauit unum rhen...
reum ad bonum computum pretij æſtimand...
ctos eligendos, qui rhenēnſis aureus fuit ...
D. Vicarij iudicis depoſitatus. Et in hac nar-
ratione ulterius pro parte ſer Dominici ...
titum, nec imploratum, ſed ſolum, ut ſupra, ...
tum. Cui narrationi, & oblationi Ottolinus ...
poſuit, & excepit de incertitudine, obſcu...
tentis, & alia generalia opponendo, & negando ...
rata, prout narrantur &c. ex quibus uidetur ...
1 litis cōteſtatio, qm̄ † etiam ex ſola narratione ...
& negotij, & ex reſponſione aduerſarij negātis ...
ta, prout narrātur, quæ uerba cōiter ſolēt litis cō...
tionē inducere, ac importare, inducit litis cōteſta...
ēt abſq; eo, ꝙ concluſio in libello facta fuerit, ...